

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI **ADMINISTRAȚIA**
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful şi învială.

Manuscrisele nu se înapoiază.

O părere.

Stând cu Dl. N. Iorga de vorbă, veni bine înțeles vorba și despre tratativele cari s'au urmat între comitetul nostru național și contele Tisza.

Il întreabai, ce părere are asupra lor.

Nu le aproba așa cum au fost desfășurate și mai ales găsea că pretențiile comitetului național nu sunt de așa ca să-l mulțamească.

— Sunt atâtea cereri, și nici una printre ele care să cântărească ceva, care să aibă o greutate — spunea Dl. Iorga.

Ca să-și justifice această părere, Dl. Iorga ne reproducuse următoarea poveste:

„Un mohamedan oarecare se pregătea să meargă la Mecca, la mormântul Profetului.

La plecarea prieteni îi dădură fel de fel de comisioane.

Unul îi ceru să-i aducă postav verde din haina lui Mohamed.

— Bine, răspuse cel care se pregătea pentru peregrinaj, am să-ți aduc postav verde din haina lui Mohamed. Și-și însemnă dorința prietenului pe un petec de hârtie.

Un altul îl rugă să-i aducă curmale din curmalul, sub umbra căruia s'a odihnit Profetul.

— Bine, răspuse peregrinul, curmale din curmalul, sub care s'a odihnit Profetul. Și-și însemnă și dorința acestuia pe un petec de hârtie.

Al treilea ceru să-i aducă apă din isvorul, din care bea Profetul.

— Bine apă din isvorul... Și-și însemnă dorința pe hârtie.

Al patrulea îi spuse să-i aducă păr din cămila pe care a călărit Mohamed.

— Bine, păr din cămila Profetului.

fetului. Peregrinul însemnă dorința pe un petec de hârtie.

Al cincilea zise: Mie să-mi aduci un covrig dela mormântul Profetului. Poftim aici cinci parale.

— Bine, un covrig de cinci parale dela mormântul Profetului și credinciosul fiu a lui Mohamed își însemnă și această dorință pe un petec de hârtie.

Nu peste mult Turcul se întoarce dela mormântul sfânt.

Toți prietenii alergară la el.

Mare le fu însă mirarea, când consăteanul lor le spuse, că numai celui de al cincilea i-a adus covrigul dorit.

Să vedeți, ce mi-s'a întâmplat, le spuse el: Când eram pe vapor întinsei toate petecile de hârtie pe o scândură. Pe al cincilea am pus cele cinci parale ale amicului.

Când iată un vânt imi sboară cele patru hârtii și rămâne — numai a amicului, pe care pusesem cele cinci parale.

De aceea am adus numai covrigul.

— Cam așa sunt și punctele comitetului D.Voastră național spuse Dl. Iorga. Sunt o multime, sunt fel de fel de pretenții, dar care mai de care mai fără importanță, nu e nici una care să aibă o greutate, pe care să stea cele cinci parale pentru ca să n'o sboare vântul. Înțeleg, că s'a intenționat mult, dar în fond nu s'a cerut nimic.

Fără să se pară, că D-nul Iorga ar fi putut fi complet satisfăcut aداuse: Să fi cerut *executarea legii naționalității*. Era ceva, fără să fie bine înțeles totul.

Oricâte alte păreri am avea noi, reținem până la apariția „Cărții roșii” și această părere. E cuvântul unui savant, unui om care prin sine e istoria neamului românesc. (vn.)

Cauzele eșuării tratativelor între contele Tisza și Români

de Dr. Iuliu Maniu (fost deputat dietal.)*

Imi pare necesar de-a constata înainte de toate, că schimbul de vederi, urmat între prim-ministrul contele Ștefan Tisza și delegații partidului național român, a fost botezat în mod eronat cu numele de »tratative de pace româno-maghiare» și ca o încercare de-a obține un »pact maghiaro-român».

Încercarea de-a împăca de pe o zi pe alta două popoare, cari de decenii stau în contrast acut social, economic, cultural și politic, dealtă parte crearea surprinzătoare a unui pod de trecere în formă de pact, care să depindă de o hotărâre momentană a conducătorilor, între două concepțiuni politice diametral contrastante, — au putut părea posibile numai unui suflet naiv politic dar de sigur n-au putut ațâța ambițiunea unui politician, a cărui năzuință este să obțină posibilități practice.

Punctul de plecare și ținta finală a acestui schimb de vederi l-a format un gând cu mult mai apropiat și acesta n-a putut fi altul decât — normalizarea raporturilor între poporul român și viața de stat ungăr după și facerea posibilă a unei colaborări politice între poporul maghiar și român.

Viețea de stat nu-i altceva, decât manifestarea, deși deosebită natură și ramificată însă armonice confluență, a puterilor și factorilor, cari o crează.

Unde nu există o concepție unitară armonică în ce privește înțelegerea țintei comune, aegerca căilor și mijloacelor corecte și judecarea bazelor de existență ale vieții de stat, acolo nu poate fi vorba de o viață de stat sănătoasă nici de raporturi normale între puterile și factorii, cari formează statul.

Între politica de stat a Ungariei și popoarele sale nemaghiare, cu de-

sebiră între poporul român, care după număr e cel mai mare și care în urma constituției sale naționale dezvoltate este în prima linie de considerat, s'a format — în ce privește ținta finală a vieții de stat și modul împlinirii afacerilor de stat — în cursul timpurilor o deosebire de vederi atât de esențială, iar între concepțiunile lor există o prăpastie atât de adâncă, încât o colaborare armonică și în consecință o viață de stat normală este eschisă.

Este o imposibilitate a-ți face o judecată asupra atitudinii politice a unui popor, fără a fi în clar cu starea sa sufletească și cu dezvoltarea istorică a mersului ideilor sale politice. Rezultatul dezvoltării istorice și a situației politice și sociale a poporului românesc, este faptul incontestabil, care iese la iveală consecvent în orice manifestațiune politică, conform căruia poporul românesc s'a pus întotdeauna pe punctul de vedere al negațiunii — negațiune în ton și expresiuni când mai energică când mai moderată, în esență însă întotdeauna hotărâtă — față de așanumita formă de stat constituțională, care s'a început cu introducerea dualismului, s'a continuat cu desființarea autonomiei Ardealului, s'a adus sub acoperiș cu fixarea principiului »națiunii politice ungare unitare și indivizibile» și care s'a inaugurat la 1867. Poporul românesc a văzut în această nouă organizațiune de stat, care s'a creat fără a fi întrebat, ascultat și fără colaborarea sa, — nimicirea pozițiunii, pe care o dobândise deja în viața statului, ștergerea drepturilor sale deja eluptate, anihilarea posibilității manifestării sale ca factor și zdrobirea existenței sale naționale, asigurată în autonomia Ardealului și în legislațiunea acesteia. Este numai natural că în astfel de împrejurări această nouă ordine, care a trecut cu încetul dar consecvent dela punctul de vedere al unificării politice la directă și ofensivă unificare de rase, nu numai că n'a găsit nici o rezonanță în sufletele Românilor ci din contra a fost întâmpinată de aceștia cu cea mai mare nelăcredere și cu cea mai desăvârșită antipatie.

Prin aceasta se explică, pentru ce poporul român vede în forma actuală de stat și în stralul social al rasei ungare, care susține această formă de stat, un numai nu potrivnic ci și un dușman și tot astfel se explică: pentru ce poporul românesc nu s'a contopit cu nici una din instituțiile acestor forme de stat. Nici una din bucuriile sale, din speranțele sale, din tradițiunile sale și

nici din ambițiunile sale nu sunt crescute în sufletul său cu această formă de stat și poporul românesc se simte în adevăratul înțeles al cuvântului *fără patrie* în patria sa.

Neglijarea culturii sale, înalțarea sa socială și stagnarea sa economică, urmată din această neglijare, precum și scoaterea sa din viața statului a făcut ca poporul românesc să devină absolut indiferent față de tot ce privește viața statului. Noi trăim în afara de viața statului și ne-am obicinuit cu atât mai ușor la viața aceasta afară din stat, cu cât am simțit și simțim efectele sale active numai în sarcinile sale...

Pe de altă parte puterea statului precum și clasele sociale și factorii politici, cari dețin exclusiv această putere și cari se identifică cu însuși poporul maghiar, s-au lăsat fără critică plainici reminiscențelor unilaterale 48 iste, au considerat năzuințele de dezvoltare ale Românilor, fie din gelozie personală sau socială, ca îndreptate în contra statului și au tratat pe Români simplaminte ca trădători de patrie și ca un element periculos pentru stat. Ei au fost considerați ca stând în afară de legi; dispozițiunile legii despre naționalități, o lege fundamentală a statului, nu s'a executat dela început, detentorii puterii au urmărit consecutiv reprimarea manifestării limbii poporului și fiecare demers greșit al conducerii statului, deși era îndreptat în contra adevăratelor interese ale păturilor largi ale poporului maghiar, devenea o faptă patriotică, când în acest demers greșit se întrezărea un ascuțit îndreptat în contra Românilor sau când acest demers servea scopul unificării de rase.

În astfel de împrejurări, de sine înțeles, că nu poate fi vorba de o viață normală de stat și de raporturi normale între factorii săi de putere aflați în activitate. Nu mai puțin e neîndoiel, că luptele politice duc în astfel de împrejurări la frecări, cari fac din puterile, cheamate să lucre împreună, dușmani, cari zguduie instituțiunile, ce-și așteaptă consolidarea și cari transformă sentimentul siguranței într-o stare nervoasă, neliniștită și arhimensibilă, care poate servi pentru toate alte scopuri, însă numai pentru manifestarea sănătoasă și civilizatorică a puterilor — nu.

Activitatea critică și de control, care se desvoată de sine din deosebirile părerilor politice și din neîncredere, precum și realizarea practică a modalităților în ce privește manifestarea politică și dezvoltarea socială, nu pot fi produse, de sine înțeles, printr'o stare de pace ilidică, nici nu se pot închipui ca rezultatul unui acord, pe care l-a înfăptuit momentul. Toate aceste se pot obține numai printr'o luptă conștientă. Toate acestea pot însă fi considerate ca realizabile numai pe lângă o

Despre femei și feminism.

Conferință ținută în Deva la 15 Febr. De Lucreția de Costa-Nicoară.

Domnilor și Doamnelor, Într'o conferință anterioară, dl. dr. Iustin Pop ne-a delectat cu un instructiv tratat de popularizare privitor la diferențierea genului omenesc.

De încheiere, făcuse observarea de spirit, că bărbatul ar fi punctul, iar femeia virgula. După punct discuția s'a sfârșit, după virgulă, — aluzie la femeia vorbărească — ea va continua încă. — Fie dar!

Acum va urma deci — o scurtă privire asupra rolului ce l'a ocupat femeia în societate la diferite popoare și în diferite timpuri.

De indulgență vă rog însă, mai ales având în vedere afirmarea savanților, conform căreia, — ați auzit-o tot din predarea dlui dr. Pop, cumcă crezul femeiesc este mai mic decât cel bărbătesc!

Dacă vă voiu plectisi dar, vina nu cade asupra mea, ci asupra maicei nature...

Veți întreba poate: »Ce, iarăș ni se vorbește despre femei?« Nu-mi trebuie multă nemodestie spre a vă răspunde că da, iarăș despre femei!

Ori să mi să spună că unde, și când lumea s'a săturat de a mai auzi ceva despre ele?

Căci, vedeți, d-voastră, femeia e ca pâinea cea de toate zilele, a zis odată un domn, pâinea fie albă, fie neagră, sau grumbă, cum îi zice pe alți poporuri, — dar nu lipsește dela nici o masă, fie cât de bogat și variat meniuul — și vai de casa și masa unde duc lipsă de ea.

Așa și femeia — e indispensabilă, fără femeie, pustiul ar fi pământul — ar lipsi dragostea și delicatesța — în tocmal cași când ar lipsi căldura și lumina.

Iubirea este crezul ei, caritatea și fertarea elementul ei constitutiv; și când suferă, suferă nu numai pentru sine ci și pentru alții; durerile altora o apasă, ca ale ei prepti; baza eticeii shopenhaueriane, *compătimitatea*, în inima ei își află cea mai vie expresiune.

Moralitatea, perfecțiunea femeii, este deci moralitatea și perfecțiunea întregii omenimi.

Ea este chemată a fi numai propagatoarea genului ei și a *genului omenesc*.

Doamnelor și domnilor, mulți s'au întrebat că, ce este femeia?... E un sfinx zic unii, e un iuger, — e un demon, zic alții.

Micheliet zice însă, că femeia este regina căminului familiar.

Vedem că stăma față de femeie a fost totdeauna măsura culturii unui popor, iar înfiesirea ei, a arătat decadența aceluia.

Influența femeii a adus elemente de idealism în proza monotonă a vieții. Ea a înblânzit apriga fire a bărbatului, a nobilitat moravurile și a netezit manierele contactului social. Insuș bărbatul, carele la început se crezuse atât de sus și de tare, i-s'a închinat, aducând prios devotamentului ei.

Aceasta închinare omagială al sexului tare însă nici pe departe nu servește a-l degrada, din contra îl ridică la apogeul bărbăției.

Void acum să fac o scurtă privire în depărtatul trecut al femeii, asupra stării și condițiunii ei în care se afla pe vremuri, simț că în pripă, nenumerate icoane se desprind din ceață, unele strălucitoare de lumină, altele înveluite în noianul de mister.

Chiar dintru'nceput, când privirea-mi sufletească rătăcește pe plaiurile preistorice, pe când omul expus ostilei naturi, era copleșit numai de instinctul de conservare de a se scuti contra uriașelor fiare, — cu graul inarticulat cu un psihic, încă nedezvoltat, în firea lui totuș zăcea deja în chip latent puterea, posibilitatea de a deveni ființă civilizată și de astăzi, de a se preface însuș în un mic creator, care, cu genul său a încălecat valurile mării cu vapoare monstre, a coborât prin săncăurile pământului, a prins fulgerul din nori, și, lăță-l în fire, ca un năstrăvan, el însuș sboară acum mai presus de nori!

Alături de bărbat, a stat jumătatea ființei sale, femeia, tovarăsa. Eva pământului în evoluție însă nu avuse plăcuta și poetică înfățișare a celei din răi. Femeia din epoca cuaternară când își punea capul pe perna de peatră sigur nu visa mult, căci impresiile varii și plăcutele amintiri îi lipseau...

Azi și mâine nu existau încă, timpul se scurgea în neștire fără a fi avut cineva noțiune despre el.

Da, Eva aceea, atât de înduioșătoare în învelșul ei primitiv, nu visase, că va deveni odată ființă, când răsfățată, când umilită; când regină, când sclavă; că o cetate ca Troia, va cădea din pricina ei; că va fi cântată de poezi; că, deși nu va prinde ca bărbatul fulgerul din nori — dar va lansa ea însăși fulgere din ochi, cari se vor opri prin cele întinși... și că ființa ei va fi deținută de filosofi și bonvivani după capriciile fieceării.

Cercetând prin veacuri aflăm că femeia, treptat s'a dezvoltat și ea — deși în privința asta nu i-se îngădui a ținea pași cu bărbatul; fiindcă ea a fost însă de o constituție mai delicată, mai plâpândă, însăși firea se vede a-i fi designat un rol de intimitate, de blândete și jertfire de sine.

Iar legile, vedeți d-voastră, fiind create de sexul tare, n'au admis pe ea în treburile publice, ci numai în reatrănsul cerc familiar.

Cu toate acestea, femeia conștie de

chemarea sa, a știut și aici a-și crea o poziție respectabilă și influența ei, bună sau rea, se resimțea în lăuntrul acelei societăți, din care ea făcea parte.

Scrie este, că la diferite popoare, și în diferite timpuri, femeile s'a bucurau la început de o mare autoritate; că de mult, de mult, în efemerele raze ale unei scurte aurori, femeia era privită nu numai egală, dar adeseori și ca superioră bărbatului. Despre aceasta s testă stetele de matriarhate ale vechimil precum și statele de amazone.

Da, se poate că pe aceste vremuri când China era înainte mergeătoare în cultură la popoarele din orient, cartea religioasă chineză, »numită în-ki-as, s'a le fi numit pe femeie ființe cerești.

Pe atunci femeia avea prestigiu în China, și maltratarea ei, era aspru pedepsită. De odată însă, chinezul desnoșteni pe femeie de orice drept, și lăță-, ca de atunci, până în zilele noastre, fără a mai fi progresat, el stete așa împietrit ca statuete zeilor din pagodele lor, iar când China se mișcă, este numai pentru a săvârși cruzimi înăfătoare.

Tot așa, în poetica Persie — țara delicatului Farusi femeia era la început sârbătorită ca principiu etic și estetic Zendavesta o numește chiar iuger al Justiției!

Mai târziu și acolo femeia devine o uncăltă; mai ales după ce în Persia câștigase terenul mohamedanismului.

viață de stat normală și între raporturi normale, în care statul nu se arată față de proprii săi cetățeni ca strein sau ca dușman. Armonia sufletească și comunitatea de interese cu viața de stat, încrederea în instituțiile legale deoparte, recunoașterea intereselor de viață și condițiile de dezvoltare ale popoarelor înăptuitoare de stat și executarea acestora în viața statului precum și posibilitatea nelimitată a dezvoltării mai departe a calităților lor specifice de altă parte, — pregătesc o viață armonică și normală. Creșterea eventuală a unor atari stări normale — pe lângă menținerea de altfel a unei manifestări politice libere — a format scopul final al convorbirilor, pe care le-a avut contele Ștefan Tisza cu delegații partidului național român și eu cred, că contele Ștefan Tisza a săvârșit o faptă demnă de apreciat, inițiativă nu numai aceste convorbiri ci continuându-le cu zel și cunoștință de cauză discutabilă și că partidul național român și-a împlinit datorința, când a acceptat nu numai să ia parte la aceste discuțiuni, ci când a făcut și tot posibilul — durere însă fără succes — ca să ducă aceste convorbiri la un rezultat.

Scopul fixat al acestor convorbiri motivează deasemenea, pentru partidul național român, care urmărește o direcțiune politică democratică, a intrat în tratative cu șeful unui guvern, care stă în serviciul unei direcțiuni conservatoare, la inițiativa acestuia. Situația politică a fost la începutul schimbului de vederi aceea, că proiectul reformei electorale al guvernului era deja dezbătut în comisiunea camerei și că contele Tisza, deși nu în calitate de prim-ministru, dar ca șef atotputernic al partidului guvernului, a declarat că nu poate accepta nici o schimbare meritore în acest proiect. Când în urma acestui fapt, au eșuat pe atunci tratativele și când mai târziu contele Tisza, de astădată ca prim ministru, a reluat frul, proiectul a devenit o lege deja sancționată și astfel noi am fost puși în fața unui fapt împlinit. Noi am stat însă în fața unui fapt împlinit și față de opozițiune, care în miopia ei patentă politică și în timiditatea ei a negat, cu toată situația ei desperată, orice comunitate spirituală și politică cu noi și care își fixase deja programul propriu de reformă electorală, care numeric promitea, ce i drept, un număr mai mare de alegători, dar care program în structura sa — făcând abstracție dela votarea secretă — precum și în tendința sa față de noi era tot atât de puțin democratic ca și proiectul guvernului. În astfel de împrejurări nu ne-ar fi greu să vedem că de acum, că noi am fi tradat democrația, că dintr-o chestie democrației a fost tradată tocmai ce acela, care s'au angajat practic pentru crearea unei aeri reforme electorale. Chestia democrației a fost deocamdată pierdută, o străină de-acum înainte numai în fraze seducătoare și, cu toată bunăvoința noastră, n'am mai putut sana nimic în această situație desolată. Am putut să accentuăm numai din nou convingerea noastră politică democratică neștrămutată, că ne menținem libertatea noastră de acțiune politică, nelimitată și în această privință hotărâtă și încă ceva — ce-i mai important — că folosim momentul, care ne părea potrivit, ca să delatăm din calea progresului democratic al țării piedică cea mare: chestia nedeslegată a naționalităților.

Este doar în deosebire cunoscut, că în urma așa numitului »pericol de na-

ționalități» au fost băgați în groază de dezvoltarea democratică a Ungariei chiar și bărbați cinstiți și cu convingeri democratice, cari însă din cauza miopiei lor sau din interesul lor inconștient de clasă au trecut în mod superficial peste miezul acestei chestiuni. Convingerea mea neștrămutată este, că chestia naționalităților, care în bună parte este și o chestie a dominațiunii de clasă, va putea fi rezolvată, ca și alte chestiuni mari ale țării, numai de democrație. Această convingere a mea n-a putut fi însă o cauză acceptabilă pentru ca rezoluțiunea chestiunii de naționalități să se facă imposibilă și unui guvern conservator. În această situațiune politică desolată, în mijlocul izolării noastre în ce privește concepțiunile noastre democratice, nu ne-am putut cugeta la alta, decât să salvăm ce se mai poate salva și să promovăm pe orice căi și chestia democrației adevărate și cred că nimeni nu va trage la îndoială, că rezolvirea chestiunii de naționalități ar fi dus cu un pas însemnat înainte chestia democrației nu numai prin delatarea unui obstacol din drumul țării și prin scoaterea de sub o acuză răutăcioasă a mișcării democratice, ci și prin deschiderea unor izvoare de putere noui, importante, stând exclusiv în serviciul direcțiunii democratice.

După stabilirea obiectului și scopului final pentru schimbul de idei, se vor putea cunoaște mai ușor cauzele, pentru ce consfățiurile aceste n'au dat rezultatul dorit și cine poartă răspunderea pentru eșuarea lor.

Înainte de toate constat din nou, că contele Ștefan Tisza, asemenea și delegații partidului național român, liberi de orice ce interese de partid și de motive personale, s'au năzuit a afla o bază pentru înțelegere. Împrejurarea aceasta însă nu mă poate reține, să nu declar fără nici un înconjur, că adevăratul motiv al nesuccesului consfățiurilor l-a provocat acela însuși care contele Tisza, că el — abstragând dela atitudine rezolută a individualității sale și dela prevederea sa politică dezvoltată în măsură deosebită — în esența acestei chestiuni nu se deosebese de ceilalți bărbați de stat maghiari. Căci în unul din discursurile sale parlamentare a accentuat, »că după vederile sale la aprecierea chestiunii de naționalități nu se poate baza pe alte principii fundamentale, de cât pe acele pe cari trebuie să se bazeze fiecare ungur». În privința aceasta ne-au dat dovezi bogate consfățiurile repetite, cari au avut un cuprins atât de bogat, au fost interesante și foarte instructive pentru noi.

Principiul său fundamental îl formează principiul națiunii politice maghiare unitare și indivizibile, întregit cu două alte teorii, cari nu stau în conexiune cu acesta și nu urmează conform logicii stricte din el și cari în cursul timpului s'au cristalizat cu încetul în mersul ideilor politice maghiare. Anume, că acest stat trebuie să aibă caracter național, că acest stat n'ar fi un stat poliglot — ca și când statul ar putea fi de altă natură ca țara — și că elementul care l-a creat și îl susține este în acest stat exclusiv poporul maghiar și acesta nu ar putea fi coborât la nivelul celorlalte »naționalități» fiindcă poporul maghiar este tocmai »națiunea». Este dela sine înțeles, că contra acestui început rigid și neîngăduitor, susținut consecvent și din partea publicisticii maghiare, nu poate fi decât o formulă goală de drept: »egalitatea de drepturi» pusă în perspectivă naționalităților nemaghiare.

Căci acolo unde exclusivismul și poziția separată de drept a unui popor e asigurată pe calea instituțiilor în defavorul celorlalte popoare, cari sunt de milioane, nu poate fi vorba de o egalitate de drepturi. Contele Tisza și-a apropiat în întreg cuprinsul lui conceptul, format în timpul din urmă în opinia publică maghiară și eronat, că popoarele nemaghiare din Ungaria nu au să fie recunoscute ca subiecte de drept și în urmare nici nu li se revin drepturi. Conform acestui concept statul nu acordă anumite favoruri cari au să se folosească excepțional, decât singuraticilor cetățeni, luând în considerare limba lor maternă. Astfel e natural că pe lângă acest concept principial, care e în contradicțiune cu numai cu dezvoltarea istorică și cu consistența etnografică a Ungariei, dar și cu spiritul și cu dispozițiile pozitive ale legii de naționalitate, nu poate să se instăpânească nici »egalitatea de drept», nici »liberalitatea pe terenul drepturilor» și nici chiar »sentimentul de frățietate».

De altăparte prim-ministrul nu poate să nu recunoască faptul, că asigurarea calităților și notelor distinctiva proprii, așadar existența noastră națională și întărirea noastră în cadrul posibilității normale, în privința culturală, economică și socială, formează dreptul nostru indiscutabil.

De aceea noi și întreagă opinia publică am așteptat cu interes justificat și cu curiositate naturală, să vedem cum voește contele Tisza să împlinească în practică aceste două puncte de vedere și în cazul, dacă împlinearea nu ar succeda, din care punct de vedere din cele două își va trage consecvențele logice? Din conceptul, conform căruia are să se facă un stat național din o țară poliglotă și care conduce la contopirea raselor și la maghiarizarea atât de perhoreșcată, sau din direcțiunea politică, care recunoaște dezvoltarea liberă a popoarelor și evoluțiunea lor liberă și armonică? Poate din punctul de vedere, conform căruia statul reprezintă patrimoniul unei rase, privilegiate — a rasei așa-numite alcătuitoare de stat — sau din principii, care e singur justificat în un stat constituțional parlamentar, că statul și voința lui este rezultanta totalității cetățenilor de stat și a voinței lor? Sau poate din principii, că Ungaria, ca stat național nu se poate manifesta decât numai ungurește și nu poate considera ca problemă de stat, decât promovarea culturii maghiare sau din obligamentul care rezultă de sine și din legile noastre pozitive și din recunoașterea statului ca factor cultural, din obligamentul, a lua sub scutul său toate elementele prețioase și capabile de cultură, cu particularitățile și viața lor psihică și a le conduce pe calea culturii și civilizațiunii?

Nesuccesul schimbului de idei a rezultat tocmai în urma împrejurării, că contele Tisza a stăruit pentru acceptarea unilaterală a punctului său de vedere principial, care după părerea sa e aprobat azi de toți politici maghiari activi și nu a voit să urmeze consecvențele logice ale principului său, care recunoaște dezvoltarea liberă și armonică a popoarelor Ungariei. O revirire scurtă asupra așa-numitelor »concesiuni», puse în perspectivă de către prim-ministrul, Românilor și în general națiunilor nemaghiare și cunoscuta îndestul prin discursurile sale din parlament, va deslusi aceasta clar.

Mai înainte de toate avem să fixăm, că cu modalitatea de rezolvire a lui sunt împreunate două defecte uri-

ase și cari îi detrag în mare parte din valoarea ei internă: de-o parte prin ea nu se schimbă nimic în actuala situație de drept gravaminoasă pentru Români, de altă parte e lipsită total de orice garanție. Da, susținerea ei e încredințată bunăvoinței guvernului ce vor fi după timp. Din contră, față de »concesiunile» foarte reduse și absolut negarantate, ar fi rămas în vigoare în toate privințele și încă cu aprobarea noastră și ca un eflux al voinței noastre, situația de drept faptică gravaminoasă de azi, cu care după firma mea convingere poporul român nu va fi mulțumit nici când.

Contele Tisza a declarat în public și laolaltă, că el nu numai nu va supune legea școlară a lui Apponyi unei revizii ci va urmări »acel scop al instrucției populare, ca fiecare cetățean să-și însușească limba maghiară deja în școala poporală».

Aceasta însă la un popor care trăiește în mase separate în număr de milioane, formează nu numai o imposibilitate pedagogică, ci este și o năzuință anticulturală. Apoi a mai declarat, că în contrarietate cu legea de naționalitate, statul însuși nu va ridica școlile române medii sau superioare și nu va subvenționa în ori ce caz școlile deschise de confesiunile române, ci din partea sa ar fi aplicat a subvenționa numai un nou gimnaziu român și în fine că instrucția superioară are să se facă exclusiv în limba maghiară.

Mai departe contele Tisza a declarat, că administrația și justiția se va face și în viitor exclusiv în limba maghiară, și încă cu agravare față de starea de acum, că cetățenii nemaghiari nu pot da în limba lor acte decât cele compuse de ei personal și numai la autoritățile de forul prim,

Tot asemenea a accentuat prim-ministrul, că el nu poate sista colonizațiunea internă, ci voește să continue acțiunea de stat, care duce anume cu scop la panperizarea și ruperea conexității teritoriale a poporului român. Motivul eufemistic, că această acțiune politică se face pentru păstrarea echilibrului între popoari, nu schimbă nimic în esența lucrului.

Este în ori ce caz caracteristic faptul, că după părerea bărbaților de stat maghiari, icuirea a 2-3 sute de familii maghiare între Români înseamnă păstrarea echilibrului în masa românească.

Dar mai departe! Contele Tisza a cerut în planul lui de rezolvire, ca noi să renunțăm la punctul nostru de vedere actual și să acceptăm baza statuată prin art. de lege XLIX, din 1868. a națiunii politice maghiare unitare și indivizibile. De altă parte el a declarat, că această lege este în parte învechită, în parte scoasă din vigoare și astfel guvernul nu e aplicat a executa dispozițiile favorabile pentru noi ale acestei legi.

Contele Tisza a declarat mai departe, că înființa politică a poporului românesc în legislativă nu numai că nu se poate urma, dar se va reduce, fiindcă numărul circumscripțiilor electorale cu majorități române se scad de la 42 la 27. În fine, ce să ține de participarea instituțională a poporului român la administrația centrală și de garanția că se vor aplica oficiali români în funturi românești, despre aceasta nu se poate face vorbă.

Dacă mai luăm în considerare faptul, că pentru realizarea acestei »modalități de rezolvire» s'a stabilit condiția, ca partidul național român să-și schimbe programul său, care ar fi avut apoi iarăși consecvența naturală

și accentuată în deosebi, că partidul național român să ia de la ordinea zilei toate pretențiile de drept public, a răz de aceasta să considere de definitivă rezolvirea chestiei române și în fine că partidul nu va mai inaugura o agitație politică pentru lărgirea drepturilor poporului român peste marginile acestei înțelegeri; e fără îndoială, că dacă partidul ar fi acceptat această rezolvire, el n'ar fi creiat »pace», nici o situație normală, ci ar fi făcut o capitulare, s'ar fi predat în grația guvernului.

Nu încape însă nici un dubiu, că în momentul, când partidul ar fi acceptat o astfel de rezolvire, prin acest pas n'ar fi deslețat nici chestiunea românească, nici chestiunea de naționalitate, ci ar fi jertfit cele mai vitale interese ale poporului ce-l reprezintă. Prin aceasta partidul ar fi încetat de-a mai fi reprezentantul credinței politice, a năzuințelor culturale și sociale ale poporului român.

Din cele spuse până aci rezultă fără îndoială, că partidul național român a respins rezolvirea contemplată de contele Tisza nu de teama unei secesiuni sau de frica ivirii unui partid radical, ci din cauză, că Tisza susține ne schimbate stările de până acum, cari înțesc la nulificarea politică a Românilor și fiindcă ea nu formează un rezultat al consfățiurilor, eșit din concesiuni reciproce, ci ar fi însemnat o renunțare deplină la drepturi din partea Românilor.

Partidul național român a început și continuat acțiunea de înțelegere imprumutată cu cele mai bune intenții și cu silințe sincere și nu el este de vină, dacă rezultatul acțiunii n'a succedut. În mijlocul uriașelor frământări și a concurenței amenințătoare de pericole, în care se află față în față popoarele Europei, ce stă în preajma unor transformări neașteptate, și în mijlocul pericolului în care se află monarhia noastră, suntem avizați cu toții la împreunarea forțelor noastre și la aprecierea corectă a scopurilor superioare de stat. În astfel de timp nu e consult să ne ocupăm cu analize migăloase asupra definițiilor dreptului de stat. Gândurile noastre trebuie să se preocupe de sprinzi reciproc și concentrarea de forțe sănătoase și aceste să ne designeze calea acțiunii. Din cauza aceasta în căutarea unei înțelegeri noi ne-am abținut de la dezbateri principiale și, cum arată punctațiunile publicate de noi, am căutat esența lucrului, înconjurând cu grije orice sensibilități. Este însă natural, că n'am putut trece cu vederea peste lucrurile, cari aparțin în merit posibilității practice pentru înțelegerea reciprocă, căci altcum am fi ajuns tocmai la un rezultat contrar, la o complicație și mai gravă.

Problema noastră es e a asigura existența noastră națională și cu toate ce nu consider de potrivită spre acest scop întocmirea statului actual de drept, totuși am fost aplicați a accepta și aceasta și în adevăr nu noi suntem cauza, dacă bărbații de stat maghiari nu țiu de compatibilită întocmirea actuală a statului cu putința practică de dezvoltare națională a popoarelor. Dar fiindcă popoarele vor exista și nu li se poate răpi forța conșcie de viață, iar statul trebuie să existe, astfel nu va fi mirare, dacă în timp nu prea departe va pătrunde convingerea și hotărârea, că sau bărbații de stat trbuie să se schimbe sau forma de întocmire a statului are să se modifice.

Noi avem încredere în cauza noastră dreaptă și ne încredem înainte de toate în instinctul sănătos de viață al statului, care nu poate evita mult

Ce să zic despre străvechea Indie?.. Legea lui Man măgulește femeia zicând că: ea este casa, este fericiată, fără femeie nu este casă, nu este ferice și că o mamă e mai vrednică decât o mie de tați. Dar pe atunci, pe când s'au scris aceste, va fi umblând Rama pe pământ ca întrupare a zeului Vișnu! Pe atunci și apasarele, gingașele nimfe indiene, coborau din cerul lui Indra pentru ca să se mărite câte una după vre-un rege de pe pământ spre ai da acestuia urmași de viță divină.

Iar astăzi știm, că în India cerul lui Indra deși e tot atât de albastru și de străveziu, ca pe vremuri, tot nu mai pogoară nimfe din el, de frică poate de a cădea ca soție în cea mai neagră servititudine.

Căci femeia indiană, această delicată floare de Lotus pe râmurul Gangelui, are o tristă soartă. Ea nu e volnică a face ceva de sine.

Legea indiană zice: »fata ori femeia, tineră sau bătrână nu-l ertată să facă ceva pe placul său, cu voia ei, nici măcar în casa sa».

Vedeți dar, ce minimală valoare are femeia în India și ca mamă și ca soție. Bărbatul e absolut stăpân pe viața și vrierile ei, și ea suferă cu supunere și abnegațiune toate chinurile provenite dela stăpânul ei.

Cunoașteți sigur, groaznicul obicei, că la moartea soțului, femeia indiană trebuie să moară cu el împreună.

Se prepară un foc mare și văduva este dusă cu mare ceremonie și se aruncă în flăcări. Și ea, trebuie însăși să se învolască la aceasta, că dacă nu familia ei întreagă are să devină desonorată și să decadă în clasa cea mai de jos a parielor.

Anglia mult a luptat contra acestui monstruos obicei dar n'a isbutit a-l șterge de tot, în provinciile departate ei și acum este încă în vigoare.

În Grecia femeia din ghinecon ducea o viață retrasă. Cu pretensă însă avea influență mare la Pythia veneau din mari departări ca să asculte profețiile ei, sfatul ei transmis oamenilor din porunca zeilor.

Despre viața femeilor grece știm numai atâtă, că exista un for oficial care era însărcinat a păzi conduita femeii.

Cunoaștem însă heterelor' femei libere, precum arată numele lor, heteria adică înseamnă libertate.

Și acest fel de femei satisfăceau dorul de știință, fiind ele alee în societatea filosofilor. Pe vestita Aspasia o vedem câștigând mare încredere pe lângă Pericles, căpetenia statului Atenian; ea li dădea sfaturi și avea ingerență și în afacerile publice.

Ei dar știm, că rolul heterelor și atunci, ca și astăzi, era odios și în contradicțiune cu moralul obtesc.

Legea atenană mai liberală, totuș

permitea femeii ca să-și caute dreptul și remediu contra unei eventuale maltratări din partea bărbatului.

În Sparta vecină, vedem că omul ca individ aproape nu există; totul se disolvă în datoria lui de cetățean. Mai înainte de toate este civa și trebuie să-și facă datoria către stat, apoi vine omul. Iar soția fice și mama lui sunt de ultima ordine. N'a putut fi veselă viața Spartanei, mai vărtos că nici de vorbă nu putea sta cu soțul ei, nici la prânz nici la cină, fiindcă soțul, după legea lui Licurg, trebuia să mănânce la masa comună cu bărbații, iar ele prânzeau singure cu copii. Fetele Spartane nu ședeau pe acasă ca surorile lor din Atera, ele cercetau cu băieții împreună gimnaziul; acolo făceau exerciții gimnastice spre a deveni femei și soți robuste. În privința aceasta nu aflăți și d-voastră, că ele erau la fel cu fetele moderne din zilele noastre, cari cele mai multe, iarna merg la săniat și la patinat, iar vara la tenis și la înot; și abia le mai rămâne vreme și per tu alt lucru, doar pentru toaletă și corzel...

Să trecem la străbunul nostru leagăn, la Roma. Femeia se bucura aici de toată încrederea bărbatului și ea nu era supravegheată în conduita ei ca la Atena. Asemenea, viața familiei era ținută în mare cinste, de unde și nețărâmurita venerațiune pentru Matronele Romane. Nu găsim tocmai atâtea heterere învățate ca în Grecia, cu toate a-

ceste, trăind în Roma o seamă de flosofi retori și poeți, femeile și aici își însușeau destulă învățătură dela ei. Chiar zilele aceste am cetit, că s'a aflat în Roma urmele unei școli superioare de femei, de unde eșiau femei mediciniste.

Cu toate aceste virtutea și căsnicia se prețuia în Roma mai presus de toate și numai acele femei erau preaslăvite, care escelau în aceste sublime calități. Astfel au fost Virginia, Lucreția, soția lui Collatin, și Portia, soția lui Brutus și fiică a lui Cato.

Cunoaștem pe Veturia, muma lui Coriolan, carea cu autoritatea-i de mamă a oprit pe fiul său a-și răsbuna contra Romei și a preferit să-l vază sfășiat de Volșci, decât inimic și trădător de patrie! Iar femeia ca vestală avea o putere covârșitoare.

Știm că un condamnat, în drumul său spre pierzare, dacă se întâlnia cu vre o vestală, el se agrăția; iar bărbații cari stăteau în fruntea Republicei, întâlnind vestalele se opriau în loc spre a le ceda întâietatea de a trece înainte.

Cu toții cunoaștem pe Cornelia, a cărei nume a rămas proverbial. Ea era fiica lui Scipio Africanul, a celui ce puse capăt războiului ce-l avea Roma cu Hannibal.

Ea moșteni dela tatăl său, iubirea de patrie, de știință, precum și demnitatea impunătoare în purtarea sa.

Când rămase văduvă, Ptolomeus regele Egiptului, o ceru în căsătorie, dar ea li refușă. Nu voi să devină regină numai ca să se poată dedica cu totul creșterii fiilor săi; și când a chestia au ajuns mărgiori le zise: »toți îmi zic fiica lui Scipio, dar, când oare, îmi vor zice muma Grachilor?»

Când Roma începuse, în urma cuceririlor sale, a pătrunde tot mai în lăuntru orientului, proconsulii și ostașii rentorși acasă, au adus cult strălău moravuri străine, lux și destrăbălare. Atunci se iviră femei ca Faustina, Messalina ș. a. Deci vedem, că în momentul când femeia începe a fi depravată, stăpâna lumii, falnică Roma, pășește spre apusul ei.

În Galia aflăm pe femeia în mare vază; sfatul femeilor hotărâa despre pace sau războiu; iar ca druidele aveau mare influență.

Dar în Germania! Priviau la femeie ca la reprezentanta a tot ce e nobil și sublim pe pământ. Altcum, între istoricii vechi, Tacitus relatează multe interesante despre Germania. Frumose sunt și pasagele ce le dedica Tusneldei, soției lui Hermann.

Dar și din Nibelunge și din vechiul poem Gudrun vedem ce prestigiu avea femeia la germani.

Istoria Gudrunei este pătrunzătoare. Ani de zile stă în captivitatea unui rege al cărui fiu o iubia. Dânsa săvârșea ca prizonieră toate lucrurile

timp calea necondiționat necesară a unei conduceri de stat naționale, pentru a se putea susține. Până atunci partidul național român nu poate alege altceva decât lupta politică cea mai rezolută, care nu o poate amuți o încercare fără rezultat, dar pe care o va continua cu toată hotărârea, în ori ce caz însă cu arme legale.

În ședința de ieri a camerei după prezentarea bugetului însoțit de expozeul ministrului de finanțe Teleszky, asupra cărui vom reveni, s'a continuat dezbaterile chestiei române. Au vorbit deputatul naționalist Vasile Damian, dep. Ugron Zoltan și contele Eszterházy Mihály.

Au urmat apoi interpelațiile. Răspunzând interpelației lui Sághy în chestia meetingului Ligii culturale, prim-ministrul Tisza a răspuns că în chestia aceasta nu poate face nimica deoarece este o chestie internă a României.

Votarea revizuirii Constituției. În ședința de alaltieri a camerei române s-a votat propunerea de revizuire și pe capitole. De remarcat este rezultatul votării nominale. Din 104 votanți 100 au votat pentru revizuire. Între aceștia toți deputații liberali și conservatori-democrați și independenți. Contra a votat numai deputatul conservator D. Greceanu. Ceilalți trei deputați conservatori prezenți (d-nii Arion, Elefterescu și G. Stîrbey) s-au abținut dela vot. Deputații naționaliști Cuza și Iorga au lipsit dela ședință.

În Senat se începe dezbaterile propunerii de revizuire Sâmbătă. Maj. Sa Regele a primit ieri comisiunea Senatului, care i-a prezentat răspunsul Senatului la Mesajul Tronului.

Pregătirile Turciei. Telegrama din Constantinopol anunță că în urma pregătirilor militare ale Rusiei guvernul Turciei a hotărât crearea a 32 regimente noi la granițele Caucazului.

Reuniunea economică din Scheii-Brașovului.

În 9 August v. 1913, Reuniunea econ. din Scheii-Brașovului, după ce statutul ei au fost aprobate de ministrul ungar, și a început activitatea binefăcătoare, — ale cărei roade se vor putea observa numai peste câțiva ani — în Scheii nostri.

Reuniunea are azi 81 membri, o bibliotecă conștătoare din 57 opuri de valoare, o colecție din »Revista Horticolă«, revista »Albina« din București, pe care o primește gratuit și alte publicațiuni periodice în limba germană și unele de grădărit în valoare de 68-34 cor.

Din activitatea Reuniunii în scurtele intervale de timp de la 9/VIII. 1913 — 2/II. 1914. amintim următoarele:

unei slujnice, era mereu peșită de fiul regelui, ea însă, nici în vederea unei sorți mai bune nu-l voi de bărbat, fiindcă iubea pe altul. Trecură ani, și n'aveau ce-i face, căci principiul moralului german este, ca să respecte voiața fetel și să nu o silasească la o căsătorie contra voinței ei.

Începând din veacul al treilea, o epocă de întunec, ca un vâl deș, se lasă preste istoria femeii. Urmă migrațiunea popoarelor.

»Vin și Hunii, vin și Gotii, vin potop, potop cu toții, zice Alexandri.

Și din vremurile aceste, numai arare-ori străbate ca prin ceață, silhueta de femeie.

În Estul Europei Bizanțul și bizantinismul stăpânește. Din Roma acolo s'a transpus orbitoarea strălucire, luxul și mollișirea. Acolo își țese intrigile Teodora, femeia din circ, ridicată la treptele tronului. Acolo grasează bigotismul, persecuțiunea erezurilor și disputele ecumenice, iar femeia incultă, bigotă și fanatică, săvârșește și ea cruzimi.

Astfel decăzuse femeia în cursul secolilor nu numai în neștiință ci și în robia urâtelor patimi.

(Va urma.)

Biserica sf. Nicolae, la cererea comitetului a pus la dispoziția Reuniunii grădina, din »Locul Morii« din Prund, precum și grădina, care a fost arândată răposatului I. Purcărea, unde să se facă deprinderi practice în: legumărit, pomărit, etc.

De la banca »Brașoveana« a primit un ajutor de 25. — Cor.

De la secția pentru prăsierea viermilor de mătase din Szégszárd are comisiunea, că va primi 9. grame ouă de viermi de mătase și 200 frăgari tineri.

Dela Ministerul ungar de agricultură 38 broșuri interesante de conținut economic.

Totodată comitetul a decis să se ceară și credem că va și primi, următoarele:

Dela biserica sf. Nicolae: să pună la dispoziția Reuniunii biblioteca populară a bisericii, să introducă apeduct în grădina din »Locul morii« și să dea unui tânăr absolut de gimnaziu o bursă, cu ajutorul căreia să se specializeze în pomărit, funcționând și ca conferențiar al bisericii sf. Nicolae.

Dela ministerul ungar de agricultură: toate revizitele necesare pentru albinărit, pomi pitici, nobilii și sălbaticii, o stropitoare pentru grădinile de pomi și revista economică.

Dela biblioteca populară a domeniului Coroanei din România: broșurile, cari au apărut în această bibliotecă.

Revista științifică »V. Adamachi«. Dela secția economică din Gödöllő: câte o familie din pasărilor și animalele de casă.

Direcțiunea școalelor medii și comerciale să fie rugate a înființa cu elevii acestor școli — conform școalelor primare — o ligă pentru protejarea pasărilor și a pomilor.

Președintele Reuniunii, d-l dir. școl. în pens. Ioan Aron a ținut două conferențe instructive, iar d-l profesor Vasile Micula a arătat membrilor Reuniunii în 3 Dumineci proiecțiuni foarte interesante de cinematograf, în localul Casinei populare din Scheii, care a pus localul ei la dispoziția Reuniunii, pentru ținerea ședințelor comitetului, adunărilor generale, păstrarea bibliotecii, a revistelor și ziarelor.

Vicepreședintele Reuniunii, prof. Dr. Sterie Stinghe a început — în cadrele Reuniunii — un curs de albinărit cu elevii școalelor medii.

Pe viitor Reuniunea va face și mai mult, căutând toate mijloacele posibile pentru ridicarea poporului nostru din Scheii și obicinându-l să se ocupe mai mult cu economia.

ȘTIRI.

— 7 Martie 1914.

Logodna principelui Carol al României. A.A. LL. RR. principele moștenitor român Ferdinand și principesa Maria, au părăsit ieri dimineață Bucureștii, pentru a călători — după cum am anunțat la timp — la Berlin. Principii vor sosi în Berlin azi, Vineri, la 4 ore d. p. în capitala Germaniei vor sta, probabil, două zile și apoi, însoțiți de principele Carol, vor pleca la Petersburg. În această călătorie A.A. LL. RR. sunt însoțiți de d-na Mavrodî, doamnă de onoare a A. S. R. principesei Maria și de d-nul lt.-colonel Negri aghiotant princiar.

O telegramă din Petersburg anunță: Perechea princiară română împreună cu principele Carol va sosi la Tarskoe-Selo în 28 Martie și va rămânea aici timp de 10 zile. Cu prilejul acestei vizite va avea loc logodna principelui Carol cu marea-ducesă Olga, fiica cea mai mare a țarului. În vederea acestei sărbători se fac mari pregătiri la Curtea din Tarskoe-Selo. Din cauza logodnei călătoria familiei țarului la Livadia a fost amânată pe ziua de 8 Aprilie.

Sculptorul C. Medrea la București. Înregistrăm cu o deosebită bucurie știrea, că simpaticul sculptor d-l Cornel Medrea s-a stabilit la București. Se știe, că în timpul din urmă rămăsese, pe un timp, în Brașov, unde prin lucrările sale și-a atras dragostea și admirația tuturor Românilor. Viața de provincie a Brașovului și în general a țării ungurești, unde, ca Român, nu se putea valida în toată largul talentului său, nu era pentru dânsul. A trecut în capitala țării românești, care de sigur va aprecia după merit pe bărbatul modest, de un talent real. A fost primit cu o deosebită bucurie în cercurile artiștilor bucureșteni și chiar d-l mi-

nistru Duca, la care a fost în audiență, a rămas plăcut impresionat de înfățișarea simpaticului artist, promițându-i tot sprijinul.

În Aprilie, când se va deschide expoziția »Tinerimei Artistice« își va expune și d-l Medrea — după cum suntem informați — lucrările sale.

Il dorim un viitor încoronat cu succesul demn de străduința și râvna adevăratului talent.

Banchetul în onoarea d-lui Goga, pe care, după cum am anunțat, îl proiectaseră Românii sibiieni pe Duminică, a fost amânat — ni se comunică ulterior — pe Joia viitoare.

Podul dintre România și Bulgaria După cum se anunță din Sofia, alaltieri a avut loc la ministerul lucrărilor publice o conferință a d-lui Lazarov, directorul lucrărilor, cu d-l Derussi, ministrul României în Sofia, în chestia podului peste Dunăre.

S-a hotărât ca comisia bulgară, însărcinată cu studiarea construcției unui pod peste Dunăre — pentru a lega căile ferate române cu cele bulgare — să se întâlnească cu comisia română în București în ziua de 30 Martie.

Societatea »Tăștoarea«, pentru încurajarea și dezvoltarea culturii gândacilor de mătase și a produselor lor în România, — societate pusă sub ocrotirea și direcțiunea M. Sale Regina Elisabeta, — și-a deschis ieri expoziția de țesături și covoare. Expoziția, care este instalată în sala bibliotecii Ateneului, cuprinde un mare număr de covoare și țesături de o rară frumusețe, lucrate în atelierul »Regina Elisabeta țesătoria«.

Cultul artei la Curtea regelui Carol. Din Viena se anunță: Profesorul Dr. Pauker a ținut alaltieri în sala »Union« o conferință despre »Cultul artei la Curtea regelui Carol«. La conferință au asistat d-l și d-na Mavrodî, membrii legațiunii românești, colonia română și câteva persoane din înalta societate vieneză. În prima parte a conferinței oratorul a făcut o scurtă descriere a vieții regelui de când a venit în România. A spus că regele chiar dela început și-a consacrat activitatea progresului României și numai după ce țara era în liniște și bunăstare s-a dedicat și cultului artelor. Conferențiarul arată apoi toate operele de artă începute de regele Carol. În a doua parte descrie castelul Peleș și comorile lui de artă, însoțite de proiecțiuni. Conferința a fost mult aplaudată.

Telefon fără fir. Zilele acestea s-au făcut experiențe cu un nou fel de telefon, fără fir, între Bruxelles și Paris. Noul aparat e invenția inginerului belgian Goldschmidt, iar microfonul e al inginerului italian Marvi. Experiențele au reușit bine. Inventatorul au de gând, ca în curând să poată transmite cântări și muzică, cu ajutorul telefonului fără fir, între cele două stațiuni. După succesele de până acum, el speră că vocea poate fi transmisă, prin invenția lor, până la distanță de o sută de mii de kilometri.

Uniformizarea măsurării timpului. »Frankfurter Zeitung« află din Viena și Berlin, că cercurile competente urmează tratative pentru introducerea măsurării de timp de 24 de ore, la postă, telegraf și căile ferate. Se afirmă, că ceasul cu 24 de ore va fi introdus deodată în Germania, Austro-Ungaria și Elveția.

O execuțiune înfiorătoare. Din City (Mexico) se anunță, că comandantul trupelor guvernamentale a ordonat pe alaltieri împușcarea a 149 soldați revoluționari. Execuțiunea a avut loc în Iojutla (provincia Morelos). În grupuri de câte 12 inși nenorociți osândiți, au fost duși lângă un zid afară din oraș, unde a avut loc execuțiunea, care a durat mai bine de o jumătate de oră. Ultimele grupuri de osândiți au trebuit să treacă, până la locul pierzării peste mormanul de cadavre ale soților lor, cari zăceau într-o baltă de sânge, în fața zidului. Mulți dintre ei au leșinat la vederea groznicului tablou, dar au fost târați peste cadavrele însingurate și trântiți în fața zidului, unde au fost cizuiți de gloanțe.

Necrolog. Institutul de credit și economii »Zlagniana« din Zlatna aduce cu durere la cunoștința tuturor moartea prezidentului direcțiunii institutului: Nicolae Cristea, înfăptuit Marti în 17 Martie st. n. 1914.

Anna Pavlovna și-a fracturat un picior. Din Londra se anunță, că vestita dansatoare rusă Anna Pavlovna și-a fracturat piciorul drept, în decursul reprezentației de Marti, când debuta ca oaspe în teatrul Odeon. După cum declară medicul, vindecarea completă va dura mult timp, dar speră că Pavlovna își va putea câștiga și mai departe — după ce se va vindeca — mijloacele de trai, cu jocul ei. În urma acestui accident societatea de asigurare va avea să plătească artistei ruse suma de 50.000 dolari, fiindcă ambele picioare îi erau asigurate — pentru caz de accident — cu 100.000 dolari.

Știri mărunte. Aeroclubul rus creutează pe amatori de aviație, cari în caz de război ar sta la dispoziția ministrului de război.

Din Sofia se anunță, că la Varna s-a declarat un mare incendiu, care amenință întreg orașul. Focul a izbucnit la o rafinerie de petrol. Amănunte lipsesc.

Locotenentul Bongard — se anunță din Metz — scoborându-se la aerodromul din Frescati, a căzut cu aparatul, zdrobindu-și craniul; moartea i-a fost fulgerătoare.

Acceleratul de Viena a intrat alaltieri cu înțelălă atât de mare în gara Triest, încât locomotiva a rupt parapetul și a deralat împreună cu câteva vagoane. Au fost 50 răniți. Mașinistul și focistul, cari au fost aristați, declară că nu funcționa frâna.

Din »terwen se anunță că vaporul »Kaiser Wilhelm der Grosse« a dat în largul mării peste o corabie cu trei catarguri, pe care n'o observase din cauza negurii. Corabia a fost tălă în două și s'a scufundat. Din personalul ei n'a putut fi salvat nici un om.

Un grup de ofițeri din Luxemburg, pe când mergeau la un banchet dat în onoarea corpului diplomatic din loc, a fost fluertat și batjocorit de mai mulți tineri francezi. Demonstranții cântau marsurile strigând ofițerilor: »Na, asta-i pentru Zabern«. În urmă au fost împrăștiati de poliție.

Primul Kinetofon vorbitor în Brașov.

În sala cea mare dela »Gawerbewer« — Numai 3 zile de văzut.

Sâmbătă în 21 Martie dela orele 2 1/2 până la 4 ore reprezentație pentru școlari. Dela orele 5 1/2, 7 și 8 1/2, reprezentații pentru public.

Duminică în 22 Martie la 2 ore reprezentație pentru militari la 3 1/2, 5, 7, 8 și 9 1/2, reprezentații pentru public.

Luni în 23 Martie la 2 1/2 și 4 ore reprezentație pentru școlari 5 1/2, 7 și 8 1/2, ore reprezentații pentru public.

Bilete se capătă la Librăria »Brașov Lapok, strada Porții 64.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Urania-Kino. Sâmbătă la orele 1/4, 6 și 8: Fluviul Aven în Bretagne. — Căi rătăcite dramă 3 acte cu tragedia Erna Morena. — Lupta pentru moștenire dramă detectivă în 7 acte cu Susana Grandals, și două puncte comice Duminică program nou.

Apollo-Bio în sala festivă Sâmbătă și Duminică la 1/4, 6 și 8: Daniil în groapa leilor oramă în 3 acte; secretele unui amor dramă în 4 acte; prietenii lor comun dramă, apoi vederi și lucruri comice. Muzică militară. Marti și Mercuri program nou.

Poșta Redacțiunii.

Dr. O. S. în S. Acum află despre participarea voastră. Întru cât mi-se va da ocazie, voi reveni. Domnul pe care-l amintești ea cel dintâi care a luat parte, a fost acela numai incidental. E un fanfaron, nu-i crede. El s'a dus cu a f a c e r i, ba a avut și o înfățișare într'un proces, el însuși a spus-o. —

Salutări frățești.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta 20 Martie. În ședința de astăzi a camerei a anunțat Tisza, că ziaristul Persian, care făcuse o arătare în contra dep. Hegedüs Lorcut, a fost scos ieri din ședința comisiunii de incompatibilitate cu ajutorul gardei parlamentare fiindcă s'a opus dispozițiilor prezidiului. În același timp îi s'a detras și legitimația de ziarist pentru cameră.

Trecându-se la dezbaterile chestiei române a luat cuvântul dep. Dr. Al. Vaida. Oratorul declară între altele că între Români și guvern nu există nici un pact. Români sunt politicește destul de maturi, ca să se impună și fără pact. În continuare constată că Români nu și-au formulat postulatele lor în urma succesele externe politice ale României, cu toate că aceste Români sunt mândri că d-nii Maioreșcu și general Culcer sunt Români Ardeleeni stabiliți în România.

Londra 20 Martie. În camera comunelor s'a dezbătut ieri bilul Homerule. Un vot de neîncredere la adresa guvernului, propus de o poziție, a fost respins. Sunt temeri că în Ulster va izbucni o revoluție.

Paris 20 Martie. Cazul Cailaux ia estensiuni politice mari. Ministrul marinei Monis a dimisionat. Întro adunare de alegători în Saint Denis, venind pe tapet chestia Cailaux, mulțimea s'a încăerat. Sunt morți și răniți.

Veneția 20 Martie. Torpilorul 56 s-a ciocnit ieri cu un vapor de persoane, care s-a scufundat imediat. 50 persoane s-au înecat.

Viena 20 Martie. La alegerile comunale în corpul electoral al 3-lea creștinii-sociali au dobândit toate 48 mandatele, între cari și unul pe care l-au deținut până acum socialiștii.

Budapesta 20 Martie. În ședința de ieri a camerei a mai luat cuvântul în chestie personală dep. Dr. St. C. Pop, protestând în contra acuzei aduse de dep. Polonyi, că deputații naționaliști folosesc rolul lor politic pentru chestii de pâne.

Proprietar: **Brasians & Comp**
Tip. A. Muresianu: **Brasians & Comp**
Redactor responsabil: **Ioan Brotea.**

Dare de seamă.

Diletanții din Lupoia (Sela) nu sau mărginit nu mai cu succesele producției teatrale declamatorice, aranjată în Lupoia, la 19 Ianuarie 1914, ci dând dovezi, că trăim veacul luminilor, au început a trezi la înmăbrășarea astor fel de interpretări și pe româniștii noștri, de prin satele vecine. cari o seamă dintre ei, nici de numele, »teatru« n'au auzit.

Așa au hotărât o serie de producții pe valea Agrigului. După o trăgănare cam îndelungată, autoritatea școlară gr. cat. rom. din vecina Comună Creaca (Karika) — pe lângă unele condițiuni — a îngăduit, ca din prilejul adunării învățătorilor din deșp. »Someș« aparținători »R. I. R. S.« în seara zilei de 1 Februarie 1914 n. cu începutul la 7 oare, pe o bină bine alcătuită, în fața unui frumos public din inteligență și țărani să se predeie în sala școlii de acolo piesele teatrale: »Sluga la doi stăpâni« de Bărsan, »Cinel-Cinel« de Alexandri și hazlia com. »Otrava de hărcoțgi« de A. Pop. Astfel sau și predat cu frumos succes atât material cât și moral secerând aplausele distinsului public.

Iar în 15 Februarie crt. pe o scenă bine construită prin zelosul învățător d. George Bobanga, diletanții din Lupoia regizorați de D. Inv. Micu, au descins în comuna Brusturi, unde acelaș program lau desfășurat cu vădit succes. Aici e de remarcat emularea țărănilor români în schimbarea de bilete. la casă. Au și avut ocazie a privi în cul teatral, care până acumia lor te-a fost absolut necunoscut.

CHEAG

pentru închegarea laptelui cu marca
„Românca“,
cel mai bun făcut din rânză de
miel și vițel.

La cerere trimit prețuri și îndrumări
pentru folosirea cheagului.

Se capătă la

Palfi Marton
Garansebeș.

9-10

Aici remarcăm rescumpărările de bilet și contribuțiile marinimoase, mai (de seamă) însemnate din partea sprinjitorilor de înaintare, a cauzei noastre de înaintare, în curse cu ocazia celor 3 producții-petreceri:

Teofil Dragomir proprietar 1320 cor. Kovats Albert curator de baie 5 cor. Ioan C, Micu inv. 4 cor. Dioniziu Pop Moldovan preot 10 cor. Gherasim Dobocan notar 8 cor. Dr. Ladislau Gyurkó avocat 10 cor. Emeric Pap dir. de bancă 10 cor. Samoil Urian contabil 5 cor. George Vlaicu 4 cor. Frații Bene 4 cor. G. Lungu 440 cor. Vasile Gog preot, Augustin Moldovan preot, Ioan Cioban învățător, Septimiu Drăgan comerciant, Ioan Vodă învățător. Weisz Maurițiu, câte 4 cor. Victor Szóles preot, 4 cor. George Pop inv. 3 cor. Ioan Cioban preot, Sabiu Dragomir inv. Octav Lazar, Iuliu Berția librar, Weisz Lazar scriitor, G. Mașcan scriitor, T. Corbean inv. Al. Manu inv. Simeon Grec inv., A. Marcu cand. de adv. Aurelian Drăgan preot câte 2 cor. Ioan Muresian primar, V. Macaveiu, V. Cutcan câte 1 cor. Danilă Torsiu proprietar 160 cor. Tit Pop învățător 5 cor.

Iar o mulțime de țărani, țărance din Lupoaia, Creaca Brusturi și jur. au contribuit câte 20-30 fileri.

Făcând computul, ajungem la încasso: 18942 cor. din care sumă subtrăgându-se spesele de cor. 10132, rămâne un profit net 88 cor. În favorul școlii gr. cat. rom din comunele: Lupoaia, Creaca și Brusturi.

On. public, care prin contribuțiile lor, au sprijinit scopul nostru sublim, îi exprimăm și pe aceasta cale, cele mai sincere mulțumiri.

Iar stegarilor noștri pentru realizarea propășirii, cari îi auzim desvălinduși «aurul» numai prin «dogos» ori în jurul meselor, le zicem binevoioasă a aplica practic, în țărana neamului, talantul lor, căci numai atunci, dăre cauza în izbândă, dar nici de cum, ca preotul Trenca din Lupoaia, care încearcă a pune tot feul delapidat în întărire.

Nu pot să înțelas și acum frumoasa luptă a D. preot Dion Pop Moldovan, din Brusturi care a primit la masa sa ospitală diletanții lupoeni și participanți inteligenți, care a fost prezentă la producția din Brusturi.

Lupoaia la 19 Februarie 1914.

cu stimă
Ioan Muresian
primar com.

Nr. 1528/914.

Publicațiune de oferte.

Pentru închirierea ospătăriei orașenești numită și „Curtea Țarei Barsei” de sub Bucium respective din târgul peștelui se va ținea în 7 Aprilie 1914 la 10 oare a. m. în despărțământul economic al Magistratului orașenesc licitație publică cu oferte.

De ospătaria de închiriat se țin:

Edificiul ospătăriei de sub Bucium cu încăperile din parterre și cu câte 6 camere pentru pasageri în etagiul prim și în etagiul mansardelor.

Locuința ospătarului constătoare din 4 încăperi și dintr-o odă pentru servitor, aflătoare în catul I al edificiului.

Un grajd pentru 17 cai și un șopron acoperit pentru 21 de cai, unul pentru trăsuri, loc pentru diverse obiecte, 1 cameră pentru hamuri, cameră pentru nutreț și pod pentru nutreț.

O curte în marimea de 510 m² cu intrarea din Strada Vămiei și cu esirea spre locul „Sub Bucium”.

Conductul de gaz se va introduce în încăperile economice ale ospătării pe treptele și pe ambitele ospătării în odăile oaspeților însă la nici un caz.

Chiriașul are așprocura el însuși, mobile necesării pentru încăperile ospătarilor precum și pentru camera pentru oaspeți; comuna orașenească nu procura mobile de nici un soi.

Inchirierea se face pe timpul dela 29 Septembrie 1914 până la 29 Septembrie 1924 adecă pe durata de 10 ani.

Oferentul va pune în ofertul sau suma chiriei anuale ce o oferează scrisa precis și acurat în cifre și litere.

Fiindcă se presupune ca edificiul ospătăriei va fi gata încă înainte de 29 Septembrie 1914 de aceea chiriașul este obligat a lua obiectul în primire îndată ce va fi gata.

Oferentul deci va avea să se declare în ofertul sau și despre acest, ca numai pentru edificiul ospătăriei (adecă pentru încăperile economice și pentru oaspeți, câtă chirie este aplicat a plății pe lună.

Ofertele în scris și provăzute cu timbru de o coroană, mai de parte subsrise cu mâna proprie a oferentului, conținând și adeverința dela casa orașenească că a plătit drept arvua suma de 1000 cor. se va pune în envrță, se va sigila și până în momentul când se va ncepe pertractarea se va prezenta la șeful secției economice.

Condițiunile de tailate se pot vedea în despărțământul economic înă plaurile de clădire la oficiul Inginerilor orașenești tot până la anceperea licitațiunei cu oferte.

Brașov, în 12 Martie 1914.

Magistratul orașenesc.

1-3

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Adminstr. „Gazetei Transilvaniei”.

„Nădlăcana”,

instituit de credit și economii soc. pe acții în Nădlak (Nagytlak com. Csanád).

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de oficiant și a două posturi de practicanți la „Nădlăcana”, instituit de credit și economii în Nădlac se publică concurs cu termen până la 5 Aprilie st. n. 1914.

Reflectanții au de a cunoaște limba română și maghiară și să dovedească că an absolvat vre-o școală comerciață.

Cei liberi de miliție și cu pracasă sunt preferiți.

Reflectanții să și formuleze pretenziunile de salar și să se pronunțe când pot ocupa postul.

Diracțiunea

instituitului de credit și economii
„Nădlăcana”.

GERGELY LAJOS

ATELIER PENTRU ÎNCĂȚĂMINTE.

Brașov, str. Caterinei Nr. 2.

Lucrez ghete pentru bărbați, băeți, corespunzătoare celor mai mari pretenziuni pe lângă responsabilitate. Reparaturi fac punctual și solid.

— Prețuri moderate. —

Rog sprijinul On. public

Gergely Lajos,

1-52

pantofar.

Anunțuri

primește Administrațiunea

Gazetei Transilvaniei

cu prețurile cele mai

MODERATE.

A sosit: un mare asortiment de haine moderne, de primă-vară, pardesiuri, haine pentru bărbați, băeți și copii, Costume și jachete penru fetițe. în magazinul

Depner, Roth & Westemean,
BRAȘOV, Strada Vămiei Nr. 3.

Ori cine se poate convinge înainte de ași procura haine, despre calitatea bună, executarea modernă și solidă a hainelor.

Prețuri moderate fixe.

Comande din provincie se esecută iute și punctual.

2-25

Insoțirea de credit în GRID.

Convocare.

Onerați membrii ai „Insoțirii de credit” din Grid prin aceasta sunt invitați la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în localul institutului în 5 Aprilie st. n. 1914, la 2 oare după amezai.

Obiectele de pertractat:

I. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.

II. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere, examinarea și satorirea bilanțului pe anul 1913 și darea absoluturului.

III. Decis în privința acoperirii perderii.

IV. Decis în privința susținerii sau desființării societății.

Obserare: În decursul anului 1913 din societatea noastră au repășit 9 membrii reprezentând 9 cvote astfel, că cu finea anului societatea constă din 40 membrii reprezentând 115 cvote.

Grid, la 15 Martie 1914.

Diracțiunea.

Meghívó.

A gridi szövetség tisztelt tagjai ezennel meghivatnak a

IV-ik rendes közgyűlésre,

mely 1914 évi április hó 5-én d. u. 2 orakor a szövetség helységeiben fog megtartatni.

Tárgysorozat:

I. Két tagnak a kijelölése a jegyzőkönyv hitelesítése végett.

II. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a mérleg megvizsgálása és megállapítása és felmentvény megadása.

III. Határozat a veszteség fedezése tekintetében.

IV. Határozat a társaság fentartása vagy feloszlata tekintetében.

Megjegyzés: 1913 év folyamán szövetségünkbe 5 tag képviselve 9 üzletrészt kilépett, úgy hogy az év végével szövetségünk 49 tagból áll képviselve 115 üzletrészt.

Grid, 1914 évi március hó 15 napján.

Az igazgatóság.

Bilanț pro 1913. — Mérleg számla 1913 évre.

ACTIV — VAGYON.	K. f.	PASIV — TEHER.	K. f.
Cassa în numărar — Készpénz	157-54	Capital societar — Alaptőke	3315-—
Cambii și obligațiuni — Valtok és kötelezvények	21961-51	Reescompt — Visszeszámitolás	44780-07
Mobiliar — Felszerelés	379-32	Dnpuneri — Betétek	6201-03
Mașini de treerat — Cséplőgépek	20900-—	Interese transitori — Atmeneti kamatok	466-55
Realități — Ingatlanok	8450-—		
Interese restante — Hátralékos kamatok	883-95		
Perdere — Veszteség	2030-33		
	54762-65		54762-65

Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.

ESİTE — KIADÁS.	K. f.	I	INTRATE — BEVÉTEL.	K. f.
Interese de reescompt — Visszeszámitolási kamatok	3981-89	Interese la cambii — Leszámitolt váltok utáni kamatok	2946-04	
Spese de administrare — Kezelési költségek	225-44	Venit curat dela mașini — Cséplőgépe utáni tiszta nyereség	773-61	
Dare de stat și com. — Állami és közs. adó	352-17	Interese restante — Hátralékos kamatok	4-7-40	
10% dare după depuneri — Betétek utáni adó	31-43	Perdere — Veszteség	2030-33	
Interese după depuneri — Betétek utáni kamatok	314-30			
Salare — Fizetések	270-—			
Amortizare la mobiliar — Leírás a felszerelés számlán	42-15			
Amortizare la mașini — Leírás a cséplőgépeknél	1000-—			
	6167-38		6167-38	

Grid la 31 Decembrie 1913. — Grid 1913 évi december hó 31-én.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAGZATÓSÁG:

Leonte Drăghiciu, George N. Boeriu, Ilariu Boeriu, George Boeriu, George Iosif Drăghiciu, Nicolae Modorcea, George G. Boeriu.

Revăzut și aprobat. — Feltűvizsgálva és helybenbágyva.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE — A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Petru Boeriu, Pantelemon Drăghiciu, Victor Boeriu, David Boeriu, David N. Boeriu.

AVIZ! Am onoare a aduce la cunoștința On. public că mi-a sosit pentru

== Sesonul de toamnă ==
cele mai moderne stoffe și modeluri.

26-50

Cu toată stima:

Gergely Sándor,

croitor de dame.

BRAȘOV, Târgul inului 28